

Szvoren Andrások

A családkban három generáció óta öröklődik a Szvoren András név. A legidősebb Szvoren András dédapám volt, aki egy eldugott nógrádi faluban, Kisterenyén élt a dédmammával. Volt náluk hintaágy, rengeteg ágynemű, húsleves és kávé és számtalan tyúk, amiket nem győztem kergetni. Ha vendégségbe mentünk hozzájuk, mindig pusztit kellett adnom köszönésképpen, amit utáltam, mert olyan igazi öreges, nyálban tocsogósat kaptam viszonzásul, amitől még a pulcsim ujjja is átnedvesedett, mikor letöröltem vele az arcomról. Egyszer, mikor ezt a már rutinszerűvé vált mozdulatot hajtottam végre, a dédapám tettetett méltatlankodással kérdőre vont, hogy ugyan miért törölgetem oly bőszén arcomról a szeretetét. Akkor még kicsi voltam, hát nem tudtam, hogy a nyálban van a szeretet, de azóta megtanultam, s a mai napig rendületlenül tűröm, hogy a bőröm magába szívja a belé csókolt törődést.

Meg voltam róla győződve, hogy az én dédapám, a terenyei, a legöregebb ember a világon. Járókerettel járt, hatalmas, lelógó fülcimpái sűrűn barázdált, ráncokkal pókhálószerűen átszőtt arcot zártak keretbe, amitől olyan volt, mintha mindig mosolyogna. Ősz szemöldöke alól kivilágítottak ragyogóan kék szemei, amilyen csak a kisbabáknak és a nagyon idős embereknek lehet. Tekintetének ikertengerei minden évben egyre élénkebbek lettek, mígnem egy napon, nyolcvannyolc éves korában azúros fényüket opálos csillogás váltotta fel.

Magára a temetésre nem emlékszem, csak arra, hogy apa sírt. Talán akkor láttam őt először ilyennek, könnyekkel az arcán. „Apa miért szomorú?”, kérdeztem anyát, de valójában azt akartam tudni, hogyan tehetném újra boldoggá, az ő arca vajon magába szívja-e úgy a könnyeket, ahogy az enyém a szeretetét. Kényelmetlenül éreztem magam, feszélyezett a tehetetlenség, amit a szokatlan helyzet okozott, de felfogtam annak komolyságát. Hiszen a felnőttek még akkor sem sírnak, ha elesnek.

Később egy nagyszüleimnél tartott családi összejövetelen lerajzoltam dédapám sírját. A nagypapámnak szántam ajándékba. Mikor elkészültem, lelkesen csillogó szemekkel, büszke vigyorral vittem át a nappaliba, ahol a család idősebb tagjai beszélgettek. Nem is haboztam, ünnepélyes mozdulattal átnyújtottam a második legidősebb Szvoren Andrásnak, mondván: „Tessék, Papi, ezt neked rajzoltam!”

Ám hiába álltam ott dicséretök özönére várva, csak néhány erőltetett, vagy épp aggódó mosolyt láttam a rokonok arcán, gyermeki tudatlanságom görbe tükreit. Apa később elmagyarázta, hogy a rajz szép, csak ez így mégis olyan, mintha a nagypapám sírját rajzoltam volna le. Mikor megértettem, azonnal elszégyelltem magam, rohantam a papámhoz magyarázkodni és bocsánatot kérni.

De ő nem volt rám mérges. Nem is tudott volna az lenni, hatalmas szívében nem maradt hely haragnak. Mindössze annyit mondott, ne aggodalmaskodjak jelentéktelen apróságok miatt, aztán jó szokásához híven belemártott egy kockacukrot a kávéjába, majd átnyújtotta nekem, mintha csak békéjének záloga volna. S ezzel a dolog el volt rendezve.

A nagypapámnak is kristályosan kék szemei vannak, bár nem annyira, mint az ő apjának. Kecskeméten volt fuvolatanár, míg nyugdíjba nem vonult, igaz, még utána is behívták néha tanítani. Mára azonban teljesen visszavonult, hangszere pedig rám szállt. Apa először erősen tiltakozott, hiszen volt nekem akkor fuvolám, a papámé pedig egy igen drága, kizárólag virtuózokat illető darab. Azonban nagypapám egy nagycsaládi ebéd közepette egyetlen mondattal megsemmisítette apám összes észérvét – talán még a szájában lévő harcsapaprikást sem nyelte le beszéd közben. „Nem mindegy, hogy most kapja meg, vagy miután meghalok?” – kérdezte, s így lett az enyém nagypapám Muramatsuja.

Nagymamámmal örök egyet nem értés harmóniájában élnek, bennük egyesül, s érvényteleníti egymást a világ minden ellentéte. Ha nagypapám sötétben akar vezetni, a mamám már hívja is a papot, mert meg van győződve róla, hogy férje ennél veszélyesebb vállalkozásba nehezen foghatna. Ha pedig a nagymamám nem hajlandó enni, akkor a második legidősebb Szvoren András jól hallhatóan mormogja bajusza alatt, hogy márpedig ő a kövér nőket szereti. S e két pólus összeférhetlenségének szintéziseként született meg apám.

Édesapám fiatalkori anekdoták kirakósa, melynek hiányzó darabja az ő belső lelki világa. Ismerem, mert tudom, hogyan kergetett medvét Amerikában, hogyan magyarázta ki magát az igazgatónál egy balul elsült kémiaóra után, tudom, hogyan udvarolt anyának az egyetemen, vagy éppen hogy hogyan lettek belé szerelmesek a nővérek, mikor kórházba került légmellel, s szólították Sandokannak. Mégsem ismerem, mert nem tudom, mit érzett akkor, mikor meghalt a dédpapám, mikor elváltak anyával, mit érezne, ha erről kérdezném. Néha egy-egy elejtett könnycseppből azt hiszem, meggyúrhatom a kirakós hiányzó darabját, de ezek mind csupán a kép szélére illenek. A mozaik egyre bővül, közepén a betömhetetlen lyukkal.

Sokszor nézem apát, keresve benne régi idők Szvoren Andrásait. Sokszor nézem, mert nehezen látom meg – talán nem is akarom meglátni - hajába vegyülő ősz hajszáit, a szemöldöke közt egyre mélyülő barázdát. De mégsem olyan, mint ők: ő a türelem, a nyugalom, az érzékeny erő; ő az én apám. És az ő szeme zöld.